

Til umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneytisins.

Umsögn um áform um breytingar á lögum um Orkusjóð

Af kynningu umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneytis á áformum um lagasetningu um sameiningu Orkusjóðs og Loftslagssjóðs má draga þá ályktun að ætlunin sé að hætta að veita styrki til kynningar og fræðslu, enda hvergi minnst á þá styrki í kynningunni, einungis að stefnt sé að því að auka stuðning við orkuskipti og nýsköpun.

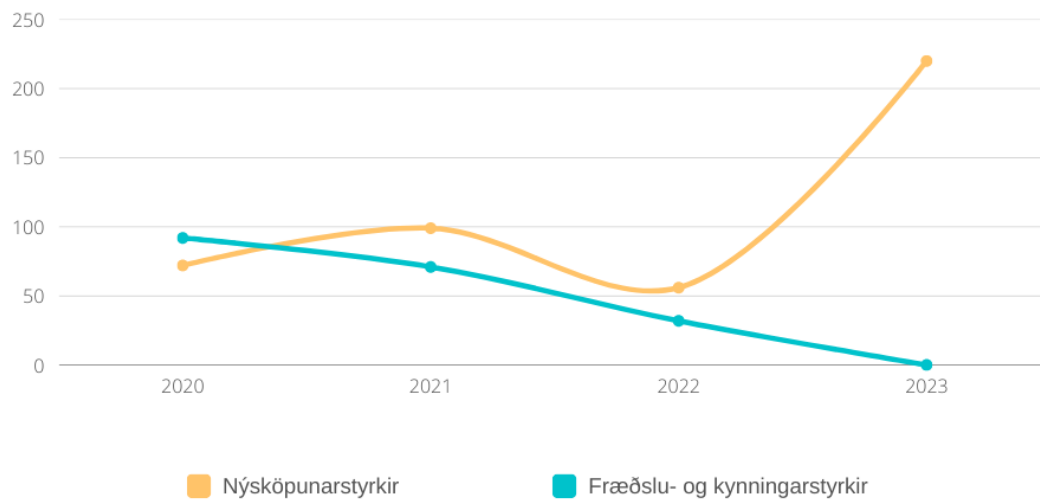
Rétt er að benda á að fyrsta úthlutun úr Loftslagssjóði fór fram árið 2020 og því hefur varla gefist tími til að meta árangur af úthlutunum sjóðsins. Eðlilegt væri að ráðuneytið gerði úttekt á árangri af styrkveitingum til kynningar- og fræðslumála áður en ákveðið verður að leggja þær alfarið af. Nefna má fjölda verkefna sem Loftslagssjóður hefur styrkt á þessu sviði sem ætla má að hafi skilað eða muni skila árangri í nágrenni framtíð, t.d.:

- Orkuskiptu.is – Kynning á orkuskiptalausnum fyrir atvinnubíla (4,9 milljónir kr.)
- *Kolefnishlutlaus Ísafjarðardjúp* til að gera áætlun um hvernig og hvenær staðbundin starfsemi í Ísafjarðardjúpi gæti orðið kolefnishlutlaus (4,4 milljónir kr.)
- *Sjónvarpsþáttaröðin: Hvað getum við gert?* (5 milljónir kr.)
- *Grænir frumkvöðlar* sem hefur það markmið að vekja áhuga og efla þekkingu grunnskólanema á landsbyggðinni á loftslags- og umhverfismálum, nýsköpun og sjálfbærri auðlindanýtingu (9,9 milljónir kr.)
- *Leggjum línurnar* sem leggur áherslu á virka þátttöku nemenda í eldri bekkjum grunnskóla við öflun veðurfarsgagna, úrvinnslu, framsetningu og túlkun þeirra með vísindalegum hætti (2,5 milljónir kr.)
- *Strætóskóli Orkuseturs* kynnir strætó fyrir grunnskólabörnum á aldrinum 10 – 12 ára og gerir þau að sjálfstæðum notendum strætó (1,3 milljónir kr.)
- *Veðurgögn og vísindalæsi Belgings ehf.* sem ætlað er að kynna rannsóknir á lofthjúpi jarðar og loftslagsgögn fyrir nemendum á framhalds- og háskólastigi (10 milljónir kr.)

Í þessu samhengi er rétt að benda á að í [Aðgerðaáætlun ríkisstjórnarinnar í loftslagsmálum](#) frá 2020 er sérstaklega fjallað um mikilvægi fræðslu og kynningarmála til að draga úr losun gróðurhúsalofttegunda (Sjá G.2 Loftslagssjóður, G.4 Fræðsla um loftslagsmál fyrir almenning og G.5 Menntun um loftslagsmál í skólum). Áformaðar breytingar umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneytisins virðast því beinlínis vera í andstöðu við tveggja og hálfis árs gamla aðgerðaáætlun ríkisstjórnarinnar.

Þrátt fyrir þessa skýru stefnu stjórnvalda um að styðja við fræðslu- og kynningarmál þá hafa þau dregið úr styrkjum til þeirra frá því að úthlutun Loftslagssjóðs hófst. Þannig var 92 milljónum kr. varið til þessara verkefna 2020, 71 milljón 2021, 32 milljónum 2022 og ákveðið hefur verið að veita enga slíka styrki á þessu ári. Á sama tíma hafa styrkir Loftslagssjóðs til nýsköpunarverkefna þróast í aðra átt eins og sjá má á meðfylgjandi mynd.

Þróun styrkja Loftslagssjóðs



Af kynningu ráðuneytisins í samráðsgátt má ætla að tilgangur umræddrar lagabreytingar sé að festa þessa þróun í sessi og leggja niður Loftslagssjóð til að færa fé sjóðsins yfir til Orkusjóðs þaðan sem styrkir verða veittir til innviðauppbýggingar og nýsköpunar. Orkusjóður er mun stærri sjóður en Loftslagssjóður (192 milljónir kr. árið 2020, 190 milljónir 2021, 470 milljónir 2021 og 900 milljónir 2022).

Hér verður ekki lagt mat á það hvort að fyrirhuguð breyting sé líklegri til að skila meiri eða minni árangri en núverandi fyrirkomulag varðandi samdrátt í losun gróðurhúsalofttegunda, en einungis bent á að breytingarnar virðast ganga gegn gildandi Aðgerðaáætlun ríkisstjórnarinnar í loftslagsmálum og munu koma í veg fyrir að sveitarfélög, félagasamtök, skólafólk, fjölmiðlafólk, lítil fyrirtæki og aðrir geti fengið styrki til kynningar- og fræðslumála á þessu sviði.

Með góðri kveðju,

Guðmundur Hörður Guðmundsson
fulltrúi umhverfisverndarsamtaka í stjórn Loftslagssjóðs